

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๐/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๖๗

วันที่ ๗ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
พรรคก้าวไกล ผู้ถูกร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา บัญชีระบุงพยานของ คู่กรณี บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของคู่กรณี พยานเอกสารที่ได้จากการไต่สวนในคดี คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ คำคัดค้านพยานหลักฐานของคู่กรณี คำแถลงการณ์ปิดคดีของ คู่กรณี และเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า คดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะ พิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) หรือไม่

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง หรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอน สิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้วรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมิได้”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น (๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ...” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง ...”

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง มีความมุ่งหมายเพื่อรับรองเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองให้กับประชาชน เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีวัตถุประสงค์ในการหล่อหลอมความคิด อุดมการณ์ เจตจำนง และความต้องการของประชาชนทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเข้าไว้ด้วยกัน กำหนดเป็นนโยบายของพรรคเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนผ่านผู้แทน พรรคการเมืองจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบุคคลจะมีเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ รับรองไว้ แต่เสรีภาพดังกล่าวไม่ใช่เสรีภาพอันไร้ขอบเขตหรือไม่มีเขตแดนจำกัด เสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองจะถูกกำกับไว้โดยรัฐธรรมนูญและวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติเสมอ และมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ได้รับรองสิทธิให้แก่บุคคลในการต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใด ๆ ที่บุคคลหรือพรรคการเมืองอ้างการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อให้มีการตรวจสอบและวินิจฉัย สั่งการให้เลิกการกระทำที่จะเป็นอันตรายต่อระบอบการปกครอง โดยเป็นมาตรการในการป้องกันล่วงหน้า ส่วนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มีเหตุผลในการประกาศใช้เนื่องจากรัฐธรรมนูญบัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งจะต้องมี

มาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง จึงสมควรกำหนดวิธีการจัดตั้งพรรคการเมืองและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยมาตรา ๙๒ บัญญัติหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการควบคุมและตรวจสอบพรรคการเมืองที่มีการกระทำการอันเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมืองนั้น ๆ ได้แก่ (๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และ (๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันเป็นกฎเกณฑ์ที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๙ และมีความสัมพันธ์กับหลักประชาธิปไตยที่ปกป้องตนเองได้ โดยการบัญญัติให้มีการยุบพรรคการเมืองอันถือเป็นหนึ่งในกลไกของการปกป้องตนเองและป้องกันภัยคุกคามต่อการปกครอง หรือจากพรรคการเมืองที่มีลักษณะเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อนึ่ง แม้ประเทศประชาธิปไตยอื่นจะไม่มีกฎหมายให้ยุบพรรคการเมือง และการตั้งพรรคการเมืองถือเป็นเสรีภาพของประชาชนก็ตาม แต่กฎหมายที่ใช้บังคับทั่วโลกหาได้มีลักษณะเดียวกันทุกประเทศไม่ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสภาพสังคม จารีตประเพณี และประเพณีการปกครองของแต่ละประเทศ ประกอบกับหลักการปกครองของประเทศที่มีอำนาจอธิปไตยจะไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น และถูกประเทศอื่นแทรกแซงกิจการภายในของตน ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช ๒๕๔๐ ฉบับพุทธศักราช ๒๕๕๐ และฉบับปัจจุบัน ห้ามใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อีกทั้งบทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้โดยนักวิชาการต่าง ๆ ก็เป็นเพียงแนวความคิดทางวิชาการไม่มีผลเป็นข้อยุติในทางวิชาการว่าเป็นเช่นนั้น จึงเป็นความเห็นส่วนบุคคลของนักวิชาการเหล่านั้น ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการบัญญัติกฎหมายแต่ไม่อาจรับฟังในการพิจารณาคดีได้ ซึ่งต้องรับฟังข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเป็นยุดิฉะนั้น การยุบพรรคการเมืองจึงเป็นมาตรการตอบโต้เพื่อหยุดยั้งไม่ให้มีความพยายามทำลายหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอีกต่อไปในภายภาคหน้า

ปัญหาตามประเด็นที่หนึ่งว่า มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) หรือไม่ นั้น

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ว่า การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องแต่เพียงพรรคเดียว รวมจำนวน ๔๔ คน เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยมีเนื้อหาเพื่อลด

สถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์ยื่นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร แล้วผู้ถูกร้องยังใช้นโยบายพรรคที่มีเนื้อหาทำนองเดียวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวระหว่างการหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง กรรมการบริหาร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องบางคนมีพฤติการณ์รณรงค์ทางการเมือง โดยการเข้าร่วมชุมนุม จัดกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการเสนอให้ยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และบางคนเป็น นายประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือบางคนตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในการกระทำความผิดมาตราดังกล่าวเสียเอง อีกทั้งเคยแสดงความคิดเห็นให้แก้ไขหรือ ยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมืองและสื่อสังคมออนไลน์ หลายครั้ง อันเป็นความมุ่งหมายเพื่อใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงสั่งการ ให้ผู้ถูกร้องเลิกการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมาย โดยวิธีอื่นเพื่อให้มีการยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ อีกทั้งไม่ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยวิธีการซึ่งไม่ใช่กระบวนการทางนิติบัญญัติโดยชอบที่จะ เกิดขึ้นต่อไปในอนาคตด้วยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

เกี่ยวกับปัญหาตามประเด็นที่หนึ่งนี้ ผู้ถูกร้องได้ยกข้ออ้างเป็นประเด็นย่อยหลายประการเพื่อให้ เห็นว่าไม่มีเหตุสมควรยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) จึงเห็นควรวินิจฉัยข้ออ้างเหล่านั้นไปก่อน ดังนี้

ประเด็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ โดยผู้ถูกร้อง ได้แย้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีเขตอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดีเฉพาะตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ การที่ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำ ของผู้ถูกร้องตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นการใช้สิทธิหรือ เสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ บทบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้เลิกการกระทำเท่านั้น มิได้ให้อำนาจ ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นอันใช้บังคับไม่ได้ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจพิจารณา วินิจฉัยคดีนี้

เห็นว่า รัฐธรรมนูญได้วางกรอบการใช้หน้าที่อำนาจและบทบาทขององค์กรต่าง ๆ และกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง กฎเกณฑ์ดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบของกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อกำหนดรายละเอียดและแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ เฉพาะแต่ละเรื่องภายในขอบเขตที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจไว้ มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องโดยตรงกับเนื้อหาสาระที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่อธิบาย ขยายเนื้อความในรัฐธรรมนูญให้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมีความสมบูรณ์และสามารถใช้บังคับได้ เพื่อให้การบังคับใช้รัฐธรรมนูญมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดบัญญัติแต่เพียงหลักการสำคัญที่กระชับได้ใจความ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญจึงเป็นกฎหมายที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับรัฐธรรมนูญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการรับรอง “สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ” ให้ประชาชนเพื่อปกป้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข บทบัญญัติลักษณะนี้ บัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง ที่ว่า “บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ ... มิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้รู้เห็นการกระทำดังกล่าวย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว ...” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้” ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๔๙ ยังคงบัญญัติหลักการเดิมไว้ ฉะนั้น แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัย ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ และหน้าที่และอำนาจอื่น ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมาตรา ๔๙ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้บุคคลที่จะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เลิกการกระทำดังกล่าว โดยไม่ได้บัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองที่มีการกระทำ ล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง ดังเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๓ วรรคสาม หรือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๘ วรรคสาม ก็ตาม แต่เจตนารมณ์ในการคุ้มครองและปกป้องระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ไม่ว่าจะรัฐธรรมนูญฉบับใด

ยอมแสดงออกโดยการรับรองสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญให้กับประชาชนและให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ หากมีข้อเท็จจริงว่ามีบุคคลหรือพรรคการเมืองจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เช่นนี้ แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จะไม่มีข้อความว่าหากมีการนิยมนิโทษกรรมผู้ต้องหาหรือจำเลยให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ แต่อำนาจในการสั่งยุบพรรคการเมืองของศาลรัฐธรรมนูญได้ถูกรับรองไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องไม่อาจรับฟังได้

ประเด็นว่า ผู้ร้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานยืนยันหรือหักล้าง หรือไม่ โดยผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยไม่ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๓ ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๗ ทำให้ผู้ถูกร้องไม่มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และไม่มีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐาน การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เห็นว่า การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง เกิดขึ้นได้ใน ๒ กรณี ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้งมี “หลักฐานอันควรเชื่อได้” ว่าพรรคการเมืองใดได้กระทำการที่เข้าลักษณะตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๔) และอีกกรณีหนึ่ง “เมื่อปรากฏ” ต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ อันเป็นกรณีที่กฎหมายวางกฎเกณฑ์ของผู้เริ่มกระบวนการและลักษณะของข้อเท็จจริงไว้แตกต่างกัน เช่นนี้ หากคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองมีการกระทำที่เข้าลักษณะที่กฎหมายบัญญัติ คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ทันที ในทางตรงกันข้ามหากเรื่องดังกล่าวยังไม่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ แต่เป็นเพียงความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเท่านั้น ดังเช่นกรณีมีผู้ยื่นคำร้องหรือร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ย่อมเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะต้องรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ก่อนที่

คณะกรรมการการเลือกตั้งจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ แต่อย่างไรก็ตาม คดีนี้ ผู้ร้องมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคผู้ถูกร้องโดยอาศัยข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ อันเป็นพยานหลักฐานที่ไม่อาจรับฟังเป็นอย่างอื่นได้ ผู้ร้องในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องจึงมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยยุบพรรคผู้ถูกร้อง ประกอบกับผู้ร้องได้ชี้แจงตามบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นฯ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ นายพชรน คณาโชติโกคิน ร้องเรียนต่อผู้ร้องว่าผู้ถูกร้องใช้นโยบายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งที่สวนสาธารณะเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผู้ร้องรับคำร้องไว้และส่งเรื่องให้คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง คณะที่ ๒ ตามคำสั่งนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ ๑/๒๕๖๖ เพื่อตรวจสอบ แสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐาน ต่อมาคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง คณะที่ ๒ ตรวจสอบคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วมีความเห็นไม่รับไว้ดำเนินการ เนื่องจากคำร้องไม่มีหลักฐานหรือข้อมูลเพียงพอว่า ผู้ถูกร้องกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๒) วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๖ สำนักกิจการพรรคการเมืองรายงานต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องกรณีนายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นประเด็นเดียวกับคำร้องของนายพชรน คณาโชติโกคิน จึงให้รอการดำเนินการเกี่ยวกับคำร้องนี้เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยก่อน หลังจากมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ นายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ และนายธีรยุทธ สุวรรณเกษร ยื่นคำร้องต่อผู้ร้องขอให้ยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญในมูลกรณีเดียวกัน คณะกรรมการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง คณะที่ ๖ มีการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗ พิจารณาคำร้องทั้งสามฉบับแล้ว เห็นว่า เมื่อผู้ร้องมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๗ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) กรณีไม่มีเหตุให้ต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเสนอนายทะเบียน

พรรคการเมือง และไม่มีเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องเสนอให้ผู้ร้องพิจารณาตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๗ และข้อ ๙ แม้การดำเนินการของผู้ร้องในคดีนี้ แรกเริ่มเป็นกรณีที่มีความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองซึ่งต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๓ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของนายทะเบียนพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๕ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวโดยแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง คณะที่ ๒ แล้วก็ตาม แต่เมื่อมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ โดยข้อเท็จจริงเป็นมูลกรณีเดียวกันและเป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ผู้ร้องเห็นว่าไม่อาจโต้แย้งเป็นอย่างอื่นได้ เป็นกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นเหตุให้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญอันเป็นการดำเนินการตามมาตรา ๙๒ เหตุดังกล่าวทำให้คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงของนายทะเบียนพรรคการเมืองยุติการรวบรวมพยานหลักฐาน การดำเนินการของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๓ จึงยุติลง ผู้ร้องไม่จำเป็นต้องยื่นกระบวนการเพื่อให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานก่อน ขั้นตอนดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่ากระบวนการยื่นคำร้องของผู้ร้องตามมาตรา ๙๒ และมาตรา ๙๓ เป็นคนละส่วนกันอย่างไรก็ตาม แม้คดีนี้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยไม่ได้ดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานและให้โอกาสผู้ถูกร้องรับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอหรือโต้แย้งแสดงหลักฐานของตนก็ตาม แต่เมื่อคดีนี้กับคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นคดีที่มีมูลกรณีเดียวกันและผู้ถูกร้องในคดีนี้กับผู้ถูกร้องที่ ๒ ในคดีนั้นเป็นบุคคลเดียวกัน การที่ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ โดยการไต่สวนพยานหลักฐานต่อหน้าผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องทราบข้อกล่าวหาและข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสตรวจและคัดค้านพยานหลักฐานในสำนวนทั้งหมด รวมทั้งได้ซักถามพยานและแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเต็มที่ต่อหน้าศาลแล้ว จึงถือเป็นกระบวนการไต่สวนคดีรัฐธรรมนูญที่ให้ความเป็นธรรมยิ่งไปกว่าการสอบสวนข้อเท็จจริงโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่นนี้ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้

ประเด็นว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอาศัยข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ แต่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า “หากปล่อยให้ผู้ถูกร้องกระทำการต่อไปย่อมไม่ไกลเกินกว่าเหตุที่จะนำไปสู่การล้มล้างการปกครอง” การกระทำของผู้ถูกร้องจึงยังไม่มีผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และภายหลังที่

ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการกระทำ ผู้ถูกร้องได้นำนโยบายเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้อง อีกทั้งมาตรฐานการพิสูจน์คดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ใช้ “มาตรฐานชัดเจนและน่าเชื่อถือ” (clear and convincing) คดีนี้ย่อมต้องใช้มาตรฐานที่ระดับเดียวกับคดีอาญาที่ต้องพิสูจน์จนสิ้นสงสัย (Proof Beyond Reasonable Doubt) จึงไม่อาจนำข้อเท็จจริงและผลของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ มาผูกพันการพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องไต่สวนพยานหลักฐานใหม่ทั้งหมด

เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ บัญญัติขึ้นในลักษณะการป้องกันไม่ให้บุคคลใดอ้างสิทธิหรือเสรีภาพของตนเพื่อใช้ลบล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อันเป็นผลเสียหายอย่างร้ายแรงที่คาดการณ์ได้อย่างแน่นอนว่าจะเกิดขึ้น หากการกระทำนั้นยังคงดำเนินอยู่ และให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวทันทีเพื่อป้องกันมิให้เหตุดังกล่าวเกิดขึ้น แม้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจะยังไม่ถูกยกเลิกไปหรือสิ้นไปก็ตาม แต่หากมีข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อลบล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เกิดขึ้นแล้ว การกระทำนั้นจะเป็นความผิดสำเร็จในทันทีโดยไม่ต้องรอให้มีผลจากการกระทำปรากฏขึ้นก่อน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยข้อเท็จจริงตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ว่าผู้ถูกร้องมีส่วนร่วมในการกระทำหลายพฤติการณ์ประกอบกันในลักษณะต่อเนื่องเป็นขบวนการ ตั้งแต่การเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่มีเนื้อหาลดทอนคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ และใช้เป็นนโยบายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การชุมนุมเรียกร้อง การจัดกิจกรรมทางการเมือง การรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว หากยังปล่อยให้ผู้ถูกร้องกระทำการต่อไปย่อมไม่ไกลเกินเหตุที่จะนำไปสู่การลบล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อลบล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเป็นความผิดที่สำเร็จลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ แล้ว แม้ภายหลังที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการกระทำ ผู้ถูกร้องได้นำนโยบายเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้อง ก็หาเป็นผลให้การกระทำที่สำเร็จลงแล้วกลายเป็นการกระทำที่ยังไม่สำเร็จไม่ ส่วนการพิจารณาถึง “มาตรฐานการพิสูจน์” (Standard of proof) ที่ใช้ในแต่ละคดี ย่อมหมายถึง มาตรฐานหรือระดับความน่าจะเป็นไปได้ที่ต้องใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งว่าเป็นความจริงหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานที่น่าสืบ เพื่อให้ศาลชี้หน้าพยานหลักฐานนั้นในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี มาตรฐานการพิสูจน์ในคดีแต่ละ

ประเภทย่อมแตกต่างกัน แต่สัมพันธ์กับความมุ่งหมายของคดีและวัตถุประสงค์การดำเนินคดี เช่น คดีอาญา เป็นการฟ้องคดีเพื่อการแก้แค้น ทดแทน ช่มชู้ ไม่ให้บุคคลทั่วไปกระทำ ปรับปรุงแก้ไขตัวผู้กระทำ ความผิดไม่ให้ผู้กระทำผิดแล้วกระทำผิดซ้ำ หรือเพื่อคุ้มครองสังคมให้พ้นจากภัยอันตราย คดีแพ่งเป็นการฟ้องเพื่อรับรองหรือคุ้มครองสิทธิของบุคคลโดยการฟ้องร้องขอให้อีกฝ่ายหนึ่งชำระเงิน การให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ การให้โอนกรรมสิทธิ์หรือส่งมอบทรัพย์สิน การเรียกร้องค่าเสียหายโดยการบังคับ ให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นต้น ดังนี้แล้ว หากเป็นคดีประเภทเดียวกัน เช่น คดีอาญา ไม่ว่าคดีนั้นกฎหมายจะกำหนดอัตราโทษมากน้อยเพียงไร จะเป็นเพียงแค่โทษปรับหรือโทษประหารชีวิต ย่อมมีมาตรฐานการพิสูจน์อย่างเดียวกัน หรือหากเป็นคดีแพ่ง ไม่ว่าคดีนั้นโจทก์จะฟ้องเรียกให้ชำระเงิน หรือค่าสินไหมทดแทนมากน้อยเพียงไร ย่อมมีมาตรฐานการพิสูจน์เป็นอย่างเดียวกัน เป็นต้น แม้คดีนี้ ผู้ร้องจะยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องจะแตกต่างกับคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๓/๒๕๖๗ ซึ่งเป็นการพิจารณาวินิจฉัยเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้เลิกการกระทำตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง แต่ทั้งสองคดีเป็นคดีรัฐธรรมนูญที่มีมูลกรณีเดียวกัน แตกต่างกันเพียงมาตรการที่ศาลรัฐธรรมนูญจะใช้บังคับ คดีนี้กับคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ จึงเป็นคดีประเภทเดียวกัน ศาลรัฐธรรมนูญย่อมต้องใช้มาตรฐานการพิสูจน์พยานหลักฐานในคดีรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกัน ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณาและผลของคำวินิจฉัยในคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ จึงรับฟังในคดีนี้ได้ ไม่จำเป็นต้องได้สวนพยานหลักฐานใหม่ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้

ประเด็นว่า พรรคผู้ถูกร้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง การกระทำใด ๆ ต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารพรรคจึงจะผูกพันและถือเป็นการกระทำของพรรค เมื่อการกระทำตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เป็นการกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิได้ตกอยู่ภายใต้อำណัติของพรรคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๔ อีกทั้งการแสดงความคิดเห็น การเป็นนายประกัน หรือการเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของสมาชิกของพรรคผู้ถูกร้อง เป็นการกระทำในฐานะส่วนตัว การกระทำตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ จึงไม่ใช่การกระทำของพรรคผู้ถูกร้อง

เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ แล้วว่าผู้ถูกร้องใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง โดยฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติว่า การเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ (แก้ไขเกี่ยวกับความผิดฐานหมิ่นประมาท) เมื่อวันที่ ๒๕

มีนาคม ๒๕๖๔ มีเนื้อหาลดทอนคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นการดำเนินการโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องทั้งสิ้นเพียงพรรคเดียว และผู้ถูกร้องนำเสนอนโยบายทำนองเดียวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อผู้ร้องเพื่อใช้เป็นนโยบายพรรคหาเสียงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๖ และนโยบายนี้ยังคงปรากฏอยู่บนเว็บไซต์ของผู้ถูกร้องเรื่อยมา ถือได้ว่าผู้ถูกร้องร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องเสนอร่างกฎหมายดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ถูกร้องเสนอนโยบายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ยื่นต่อผู้ร้องและผู้ถูกร้องใช้เป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องในการหาเสียงเลือกตั้ง เช่นนี้ย่อมฟังได้ว่าเป็นการดำเนินการด้วยตนเองของผู้ถูกร้องทั้งสิ้น ทั้งต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสังกัดพรรคผู้ถูกร้องพรรคและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองบนเวทีปราศรัยเพื่อใช้หาเสียงเลือกตั้งหรือทางสื่อสังคมออนไลน์หลายครั้ง หรือเป็นนายประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดดังกล่าวเสียเอง แม้การกระทำต่าง ๆ เหล่านี้จะไม่ได้กระทำโดยกรรมการบริหารพรรคหรือกระทำผ่านมติพรรคก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ความว่าคณะกรรมการบริหารพรรคได้คัดค้าน โต้แย้ง หรือห้ามปรามการกระทำเหล่านั้น ทั้งที่คณะกรรมการบริหารพรรคมีหน้าที่ควบคุมและกำกับดูแลไม่ให้สมาชิกพรรคกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญและกฎหมาย เช่นนี้ จึงเป็นการกระทำเพื่อมุ่งหวังผลักดันให้นโยบายของพรรคผู้ถูกร้องสำเร็จลงตามความมุ่งหมาย ถือเป็นการกระทำความผิดโดยอ้อมของพรรคผู้ถูกร้องโดยใช้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องเป็นตัวแทนเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดซึ่งผู้ถูกร้องไม่อาจหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบได้ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องจึงไม่อาจรับฟังได้

ประเด็นที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า การกระทำของผู้ถูกร้องตามข้อเท็จจริงในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ไม่เป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่เป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองไม่ได้มีส่วนและจำเป็นถึงขนาดที่ต้องยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรยุบพรรคผู้ถูกร้อง

เห็นว่า ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโต้แย้งคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ โดยอ้างข้อเท็จจริงว่าการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้อง มีเนื้อหาให้เปลี่ยนฐานความผิดออกจากลักษณะ ๑ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร การเสนอให้มีบทยกเว้นความผิดและยกเว้นโทษ และการเสนอให้ความผิดตามมาตรา ๑๑๒ เป็นความผิดอันยอมความได้ มิได้เป็นการลดทอนการคุ้มครองสถาบัน

พระมหากษัตริย์ ผู้ถูกร้องไม่มีเจตนามุ่งหมายจะแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทย ออกจากกัน แต่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายทั่วไปและหลักสากลเท่านั้น หรือ ผู้ร้องไม่เคยสั่งห้ามมิให้ผู้ถูกร้องใช้นโยบายการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นนโยบายการหาเสียงของพรรคผู้ถูกร้อง และผู้ร้องเคยมีความเห็นไม่รับคำร้องกรณีมีผู้ร้องเรียน เกี่ยวกับการหาเสียงด้วยนโยบายดังกล่าว หรือการที่สมาชิกพรรคเข้าร่วมรณรงค์ทางการเมือง หรือแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นการกระทำเฉพาะตัวและเข้าไปเพื่อสังเกตการณ์ เพื่อรับฟังข้อเรียกร้องจากประชาชน การเป็นนายประกัน หรือการเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในการกระทำ ความผิดประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ต้องด้วยหลักการที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหา หรือจำเลยไม่มีความผิด หรือการติดสติ๊กเกอร์ในช่องยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของนายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ บนเวทีปราศรัยหาเสียงที่จังหวัดชลบุรีเป็นการบริหารสถานการณ์ ในการปราศรัยเท่านั้น ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ผู้ถูกร้องยกขึ้นกล่าวอ้างล้วนเป็นข้อเท็จจริงที่มีอยู่เดิม หรือเป็น ข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกร้องเคยยกขึ้นต่อสู้ในชั้นพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในคดีตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๓/๒๕๖๗ มาแล้วทั้งสิ้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญฟังข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติแล้วในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๓/๒๕๖๗ ว่าพฤติการณ์ดังกล่าวของผู้ถูกร้องเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ บัญญัติว่า “คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กฤษฎีกา และหน่วยงานของรัฐ” ข้อเท็จจริงดังกล่าวย่อมต้องผูกพัน ศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ด้วย

ส่วนปัญหาว่าการกระทำของผู้ถูกร้องนั้นเป็นการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่

เห็นว่า การกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ย่อมรวมการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขเข้าไว้ด้วยกัน เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญเคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๒ ว่า คำว่า “ปฏิปักษ์” ไม่จำเป็นต้องรุนแรงถึงขนาดมีเจตนาที่จะล้มล้างทำลายให้สิ้นไป ทั้งยังไม่จำเป็นต้อง ถึงขนาดตั้งตนเป็นศัตรูหรือฝ่ายตรงข้ามเท่านั้น เพียงแค่เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการขัดขวาง หรือสกัดกั้นมิให้เจริญก้าวหน้า หรือเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดผลเป็นการเซาะกร่อนบ่อนทำลายหรือ ทำให้อ่อนแอลงก็เข้าลักษณะของการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์แล้ว การนำสถาบันพระมหากษัตริย์ไปใช้ เพื่อความได้เปรียบและมุ่งหวังผลประโยชน์ทางการเมือง จึงเป็นการกระทำที่อาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ว่า พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่เสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ และใช้เป็นนโยบายพรรคในการหาเสียงเลือกตั้งโดยการใช้ประโยชน์จากสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อหวังผลคะแนนเสียงและชนะการเลือกตั้ง เป็นการมุ่งหมายให้สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ในฐานะคู่ขัดแย้งกับประชาชน ผู้ถูกร้องมีเจตนาเอาชนะกร่อนบ่อนทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์หรือทำให้อ่อนแอลง อันนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในที่สุด เช่นนี้ การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเข้าลักษณะการกระทำอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอีกด้วย ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ ว่า ผู้ถูกร้องและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคผู้ถูกร้องร่วมกันเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ที่มีเนื้อหาลดทอนคุณค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ และใช้เป็นนโยบายพรรค ผู้ถูกร้องยังมีพฤติกรรมเข้าร่วมรณรงค์ทางการเมืองให้มีการยกเลิกหรือแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ โดยมีกรรมการบริหารพรรคสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง เป็นนายประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ หรือตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในการกระทำความผิดดังกล่าวเสียเอง อีกทั้งยังเคยแสดงความคิดเห็นให้แก่ขหรือยกเลิกประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ผ่านการจัดกิจกรรมทางการเมืองและสื่อสังคมออนไลน์หลายครั้ง การขอแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ด้วยเนื้อหาที่มีเจตนามุ่งหมายที่จะแยกสถาบันพระมหากษัตริย์กับความเป็นชาติไทยออกจากกัน ซึ่งเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐอย่างมีนัยสำคัญ ลดทอนสถานะความคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์และใช้ประโยชน์จากสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อหวังผลคะแนนเสียงและชนะการเลือกตั้ง มุ่งหมายให้สถาบันพระมหากษัตริย์กลายเป็นคู่ขัดแย้งกับประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ถูกโจมตี ติเตียนเป็นการทำร้ายจิตใจของชนชาวไทยที่มีความเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์เพราะทรงเป็นประมุขและศูนย์รวมความเป็นชาติ และนำไปสู่การล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ข้อเท็จจริงนี้จึงเป็นเด็ดขาดและมีผลผูกพันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องเป็นการกระทำซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย ดังนั้น กรณีจึงมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) การที่พรรคการเมืองกระทำการ

ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว ซึ่งกฎหมายนี้ใช้บังคับกับพรรคการเมืองทุกพรรคไม่ว่าพรรคการเมืองนั้นจะได้รับการเลือกตั้งเป็นอันดับหนึ่งโดยมีประชาชนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้มากกว่าสิบสี่ล้านเสียง หรือว่าพรรคการเมืองนั้นจะไม่ได้รับการเลือกตั้งเลยก็ตาม แต่ทุกพรรคการเมืองเหล่านี้ก็ต้องอยู่ใต้บังคับของกฎหมายฉบับเดียวกันอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน เมื่อพรรคการเมืองนั้นกระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายก็ต้องรับผลให้ถูกบังคับตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ได้กระทำการฝ่าฝืนนั้น อันเป็นพฤติการณ์และข้อกฎหมายที่ได้สัดส่วนและจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามเพื่อหยุดยั้งการทำลายหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น กรณีมีเหตุสมควรให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสองหรือไม่ เพียงใด

ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง ไม่ได้บัญญัติระยะเวลาในการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคไว้อย่างชัดเจน จึงต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักพอสมควรแก่เหตุ โดยกำหนดระยะเวลาเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ๕ ปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ เท่านั้น

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง บัญญัติในลักษณะเป็นบทบังคับว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น” เมื่อผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และวรรคสอง และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว ชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ (คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องในช่วงเวลาดังกล่าว คือ นายพิธา ลิ้มเจริญรัตน์ นายชัยวัช ตุลารจน นางสาวณิธิภัทร์ กุลเศรษฐสิทธิ์ นายณกรณ์พงศ์ ศุภนิมิตตระกูล นายปดิพัทธ์ สันติภาดา นายสมชาย ฝิ่งชลจิตร นางอมรัตน์ โชคปมิตต์กุล นายอภิชาติ

ศิริสุนทร นางสาวเบญจา แสงจันทร์ นายสุเทพ อุ๋อั้น และนายอภิสิทธิ์ พรหมฤทธิ์) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

มีปัญหาต้องพิจารณาต่อไปว่า เมื่อวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จะต้องเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาเท่าใด

เห็นว่า การกำหนดระยะเวลาของการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นสิทธิทางการเมืองอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้อาสาเข้ามาทำประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงต้องพิจารณาให้เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรระหว่างพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำที่ได้สัดส่วนกับโทษที่จะได้รับซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล เมื่อการเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคผู้ถูกร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้รับการบรรจุเข้าวาระ และการใช้เป็นนโยบายของพรรคผู้ถูกร้องหรือการรณรงค์ในเรื่องดังกล่าวยังต้องผ่านกระบวนการนิติบัญญัติและรัฐสภา จึงมิได้ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อการปกครองของประเทศชาติมากนัก นอกจากนี้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ สั่งการให้ผู้ถูกร้องเลิกการกระทำในวันดังกล่าวผู้ถูกร้องได้นำนโยบายการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ออกจากเว็บไซต์ของพรรคผู้ถูกร้อง และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องได้กระทำการตามที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่งห้ามอีกเลย ดังนั้น ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องอันสอดคล้องกับระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

ประเด็นที่สาม ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสองหรือไม่

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบ

และถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ” บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นบทบัญญัติ ว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหาร พรรคผู้ถูกร้องแล้ว ต้องให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าว อยู่ในระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยสั่งให้ยุบพรรคก้าวไกล (ผู้ถูกร้อง) ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และ วรรคสอง ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่ง ระหว่างวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการกระทำ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง มีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องช่วงเวลา ดังกล่าวไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วม ในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๙๔ วรรคสอง

๑/พพ 112/11-๗
(นายวิรุฬห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ